

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 210/2025-45

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetího a sudcov Petra Molnára a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Peter Franko, advokátska kancelária s.r.o., Námestie osloboditeľov 3/A, Košice, proti postupu Okresného súdu Poprad v konaní sp. zn. 8C/21/2000 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Poprad v konaní sp. zn. 8C/21/2000 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Poprad **prikazuje** v konaní sp. zn. 8C/21/2000 konať bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **10 000 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Poprad **povinný** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Poprad **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **949,17 eur** a zaplatiť ich advokátovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevýhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa bez zastúpenia advokátom ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 21. februára 2025 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, 2 a 3 ústavy a práva na prejednanie svojej

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní o žalobe obce Studenec o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva z januára 2000, v ktorom je sťažovateľ jednou zo žalovaných strán.

2. Uznesením č. k. II. ÚS 210/2025-21 zo 16. apríla 2025 ustanovil ústavný súd sťažovateľovi za právneho zástupcu JUDr. Peter Franko, advokátska kancelária s.r.o. a súčasne advokáta vyzval na doplnenie ústavnej sťažnosti, ak to považuje za potrebné.

3. V doručenom doplnení ústavnej sťažnosti ustanovený právny zástupca zdôraznil, že konanie trvá neprimerane dlho. Opakovane sa menil zákonný sudca (celkom 5x), čo rovnako prispelo k dĺžke súdneho konania. Uplatňovanie procesných práv samotným sťažovateľom nemožno hodnotiť ako zbytočné priesťahy v konaní, ak konanie sťažovateľa nenasvedčuje tomu, že by ho chcel týmito úkonmi neúnosne predlžovať. Dvadsaťpäť rokov trvajúce súdne konanie je neakceptovateľné, a to aj s ohľadom na vek sťažovateľa. Napokon doplnil, že vo veci bolo medzičasom rozhodnuté na prvom stupni, avšak zároveň bolo podané odvolanie, a preto vec nie je právoplatne skončená.

4. S ohľadom na uvedené advokát doplnil petit podanej sťažnosti aj o uloženie príkazu konať bez zbytočných priesťahov (v prípade, ak bude vec na krajskom súde, tak krajskému súdu) a o uloženie povinnosti náhrady trov konania. Navrhuje tiež priznať finančné zadost'učinenie 15 000 eur, čo odôvodnil vekom sťažovateľa, dĺžkou konania, intenzitou zásahu a neistotou výsledku.

5. Uznesením č. k. II. ÚS 210/2025-34 z 11. júna 2025 prijal ústavný súd sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

6. Z doručenej chronológie úkonov dotknutého spisu okresného súdu vyplýva nasledovný skutkový stav:

7. Dňa 13. januára 2000 bola okresnému súdu doručená žalobca obce Studenec proti celkom 12-im žalovaným o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva žalobcu a žalovaných k pozemkom v katastrálnom území Studenec, kde žalobca požadoval prikázanie všetkých podielov do jeho výlučného vlastníctva za náhradu určenú znaleckým posudkom. Sťažovateľ je žalovaným v 11-tom rade.

8. Až do 28. januára 2011 boli zo strany okresného súdu a nadriadených súdov uskutočňované *de facto* len úkony nevyhnutné na rozhodnutie o podaných námietkach zaujatosti (vylúčených bolo niekoľko sudcov okresného, ale aj krajského súdu, pozn.).

9. Dňa 29. júna 2011 navrhol žalobca prerušenie konania do skončenia dedičského konania po žalovanej [REDAKOVANÉ] (matke sťažovateľa). Uznesením z 20. júla 2012 súd konanie prerušil. Prerušenie konania trvalo do 15. januára 2021. V tento deň doručil sťažovateľ súdu návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým by súd žalobcovi zakázal nakladať so spoločnou nehnuteľnosťou do právoplatného skončenia konania. O tomto návrhu bolo právoplatne rozhodnuté uznesením okresného súdu z 15. februára 2021 v spojení s potvrdzujúcim uznesením krajského súdu, ktoré nadobudlo právoplatnosť 20. augusta 2021.

10. Prvé pojednávanie sa vo veci uskutočnilo 1. júla 2024, avšak nezúčastnili sa ho strany sporu ani zástupca žalobcu a zároveň bola v tom čase nariadená evakuácia budovy, preto bolo

pojednávane odročené na 9. september 2024. Aj toto pojednávane bolo odročené, a to na 23. september 2024. Na pojednávani s'azovateľ požiadala o odročenie pre účely doručenia rozhodnutia Centra právnej pomoci o žiadosti s'azovateľa. Pojednávane bolo odročené na 22. október 2024. Následne sa rozhodovalo o s'azovateľom podanej námietke zaujatosti.

11. Vo veci bolo okresným súdom meritórne rozhodnuté rozsudkom z 3. apríla 2025, v ktorom sa zároveň súd vysporiadal aj s otázkou právneho nástupníctva po [REDAKOVANÉ], keďže dedičské konanie dosiaľ nebolo právoplatne skončené.

12. Podľa informácií, ktoré ústavný súd získal vlastnou činnosťou, podal s'azovateľ 17. apríla 2025 proti rozsudku odvolanie a 20. mája 2025 podala odvolanie aj žalovaná 5. Spis sa v súčasnosti nachádza na okresnom súde, keďže prebieha doručovanie vyjadrení pred predložením veci odvolaciemu súdu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

13. Vo veci konajúci sudca ešte vo vyjadrení z 3. marca 2025 uviedol, že konanie síce trvá dlho, avšak podľa jeho názoru je to s'azovateľ, ktorý konanie predlžuje námietkami zaujatosti a nedôvodnými odvolaniami, resp. predlžuje rozhodovanie v dedičskej veci po svojej matke, aj keď sám uznáva, že je jediným dedičom. V priebehu konania sa päťkrát menil zákonný sudca práve pre opakované námietky zaujatosti a trikrát kvôli dlhodobej pracovnej neschopnosti.

14. Vo vyjadrení zo 4. júla 2025 predseda okresného súdu v prvom rade poukázal na 11 rokov trvajúce rozhodovanie o s'azovateľom podaných námietkach zaujatosti. Podľa súdu je síce 11 rokov dlhá doba, avšak je možné konštatovať, že jednotlivé úkony súdov boli uskutočňované vždy v rozsahu maximálne niekoľkých mesiacov.

15. Predseda súdu následne zdôraznil obdobie, počas ktorého bolo súdne konanie prerušené (konkrétne od 20. júla 2012 do 15. januára 2021), pričom podľa jeho názoru prerušenie konania možno považovať za prekážku konania. Nečinnosť súdu v dôsledku existencie zákonnej prekážky jeho postupu by sa preto nemala posudzovať ako zbytočné prietahy v konaní. Samotný s'azovateľ neinicioval pokračovanie v konaní.

16. Následne súd uvádza, že v konaní sa postupovalo kontinuálne a efektívne, a to až do 3. apríla 2025, keď okresný súd vo veci meritórne rozhodol. Poukazuje na to, že s'azovateľ v priebehu konania nepodal s'ťažnosť predsedovi súdu ani existenciu prietahov inak nenamietal.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej s'ťažnosti

17. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadnejšia odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

18. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu.

Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

19. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavné s'ťažnosti s'ťažovateľa.

20. Pri posudzovaní prvého kritéria – zložitosti veci, dospel ústavný súd k záveru, že ide o vec minimálne skutkovo zložitú (aj keď možno nie právne), a to najmä s ohľadom na počet účastníkov tohto konania, ich úmrtia a vo veci podané námietky zaujatosti a odvolania. Možno súhlasiť s názorom súdu, že k dĺžke konania nemalou mierou prispel aj samotný s'ťažovateľ svojimi početnými podaniami, no na druhej strane treba pre komplexnosť uviesť, že mnohým týmto jeho námietkam a odvolaniam bolo vyhovené (teda zrejme mali svoje opodstatnenie). Uplatnením procesných práv účastníkom konania nepochybne dochádza k predĺženiu konania, tiež však treba zdôrazniť, že zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba a na strane druhej ju nemožno pripísať ani na ťarchu štátneho orgánu konajúceho vo veci (I. ÚS 418/2020, I. ÚS 43/2022). S'ťažovateľ by si však mal byť vedomý skutočnosti, že množstvo podaní má nevyhnutne vplyv aj na celkovú dĺžku súdneho konania.

21. Vo všeobecnosti naozaj platí záver, na ktorý poukazoval okresný súd vo svojom vyjadrení, podľa ktorého prerušenie konania možno považovať za prekážku konania, a ústavný súd preto nečinnosť všeobecného súdu v dôsledku existencie zákonnej prekážky jeho postupu neposudzuje v zásade ako zbytočné priet'ahy v konaní (II. ÚS 65/2018, III. ÚS 138/2024). Na druhej strane treba poukázať na skutočnosť, že vo veci napokon okresný súd meritórne rozhodol aj bez toho, aby bolo dedičské konanie skončené. Natíska sa preto otázka, či bolo prerušenie konania naozaj nevyhnutné.

22. Aj v prípade, ak ústavný súd uzná, že obdobie, počas ktorého bolo konanie prerušené, nemožno vnímať v neprospech okresného súdu, je tu ďalších 15 rokov trvania tohto konania, z ktorých sa 11 rokov rozhodovalo o námietkach zaujatosti, čo je neakceptovateľná doba.

23. Bez potreby analyzovania jednotlivých procesných úkonov súdu považuje ústavný súd celkovú dĺžku konania viac ako 25 rokov za úplne neakceptovateľnú a ničím neospravedliteľnú. Ústavný súd preto dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

24. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd poznamenáva, že nečinnosť (resp. aj neefektívna činnosť) orgánu verejnej moci v konaní (v danom prípade okresného súdu) sama osebe neznamená aj porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. V systematike ústavy sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť, plynulosť a efektívnosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. K vysloveniu porušenia základného práva na súdnu ochranu však môže dôjsť v prípade, ak namietané zbytočné prieťahy, ako aj celková doterajšia dĺžka preskúmaného súdneho konania signalizujú, že v postupe súdu došlo k pochybeniam takej intenzity, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovanej veci (najmä predmetu konania, teda toho, čo je pre sťažovateľa v stávke) možno uvažovať o odmietnutí spravodlivosti – *denegatio iustitiae* (napr. IV. ÚS 242/07, II. ÚS 418/2023), čo je však celkom zrejme aj prípad sťažovateľa, a preto ústavný súd vo veci vyslovil aj porušenie práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

25. Keďže v podanej ústavnej sťažnosti absentuje akákoľvek argumentácia odôvodňujúca namietané porušenie práva aj podľa čl. 46 ods. 2 a 3 ústavy, v tejto časti ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

26. S ohľadom na skutočnosť, že spis sa aktuálne nachádza stále na okresnom súde (predtým, ako bude odstúpený krajskému súdu pre účely posúdenia podaných odvolaní), ústavný súd doplnil ochranu sťažovateľa o príkaz konať bez zbytočných prieťahov podľa čl. 127 ods. 2 ústavy (bod 2 výroku nálezu).

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie

27. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

28. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie 15 000 eur.

29. Ústavný súd pri určení sumy finančného zadosťučinenia vzal do úvahy celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania (25 rokov) na jednej strane, obdobie, počas ktorého bolo konanie prerušené, a na druhej strane aj čiastočný vplyv sťažovateľa na dĺžku tohto konania, pričom považoval za primerané priznanie finančného zadosťučinenia 10 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

30. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 949,17 eur.

31. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3,

§ 13a, § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2025 je 371 eur a hodnota režijného paušálu je 14,84 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2025 (prevzatie a príprava zastúpenia, doplnenie ústavnej sťažnosti), čo celkovo predstavuje 771,68 eur.

32. Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľa zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto nepriamej dane.

33. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu